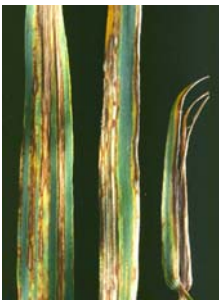

Sund udsæd til økologisk produktion af korn og bælgssæd

Høst af hvedemark med kraftige infektioner af stinkbrand og spredning af sporestøv

Blade af byg med angreb af stribesygge.

Angreb af nøgen bygbrand

Udsædsbårne sygdomme kan forårsage alvorlige problemer i produktionen af korn og bælgssæd. I det konventionelle jordbrug er disse problemer løst ved en systematisk anvendelse af bejdsemidler, men dette er ikke en mulighed i den økologiske planteproduktion. For øjeblikket er eneste mulighed at analysere såsæden og kassere partier, der har en uacceptabel infektion af udsædsbårne sygdomme. Denne praksis har givet store problemer, da mange af de analyserede partier har måttet kasseres som såsæd. I nogle år er omfanget af kasserede partier særligt stort og i disse situationer, hvor det ikke er muligt at skaffe sund økologisk såsæd, har det været muligt at få dispensation fra de økologiske regler og anvende konventionelt, ubejdet såsæd. Denne ordning ophører imidlertid i 2004, og herefter skal der udelukkende anvendes økologisk produceret såsæd. Det forudses, at dette kan skabe store problemer med at skaffe tilstrækkeligt dansk produceret såsæd af efterspurgte sorter.

De tærskelværdier, der i dag anvendes, er udviklet i det konventionelle system og under forudsætning af, at bejdsemidler efterfølgende kan anvendes og rense op i de partier, som er inficerede. Kun meget få forsøg har været udført med henblik på at undersøge, om de samme tærskelværdier umiddelbart kan anvendes under økologiske forhold. Der vil derfor i projektet blive fokuseret på markforsøg med de mest betydende udsædsbårne sygdomme i korn og bælgssæd, med henblik på at evaluere de anvendte tærskelværdier og skadetærskler under økologiske forhold.

De firmaer, der leverer økologisk såsæd, lader i dag, efter en frivillig ordning, al såsæd analysere for forekomst af udsædsbårne sygdomme. Her tillægges der sygdomsanalyserne en stor betydning, men analyserne er generelt langsomme og afhænger i flere tilfælde af subjektive vurderinger, og der er stor variation i resultaterne. Undersøgelser har bl.a. vist, at der er meget store forskelle mellem svarene fra forskellige laboratorier. Da analyserne er selve grundlaget for eventuel kassation af endog store mængder såsæd og en vigtig del af forsknings- og udviklingsarbejdet med udsædsbårne sygdomme, er det meget påkrævet med nye og mere sikre metoder. Projektet satser derfor målrettet på at udvikle og implementere nye teknikker, bl.a. baseret på molekylærbiologiske metoder, som f.eks. PCR teknik. De områder, der prioriteres, er i første omgang, hvor analyseproblemerne har været størst i økologisk produktion, nemlig spirehæmmende svampe, bygstribesygge og bygbladplet.

Udvikling af nye og mere præcise analysemetoder, samt revidering og tilpasning af de anvendte toleranceværdier og skadetærskler, forventes at føre til en klar reduktion i antallet af unødvendigt kasserede økologiske såsædspartier. Uanset disse forventede forbedringer vil der dog fortsat, i visse år, kunne opstå problemer med opformering og spredning af udsædsbårne sygdomme på grund af bl.a. gunstige klimaforhold for sygdommene. Det er derfor nødvendigt konstant at have fokus på forebyggende foranstaltninger, som kan forhindre problemernes opståen. I tilfælde af, at sygdommene når at sprede sig, er det vigtigt også at kunne sætte ind med effektive, økologisk acceptable metoder. Der vil derfor i projektet blive satset på at optimere forebyggende foranstaltninger i dyrkningssystemerne samt udvikle og implementere forskellige metoder, som umiddelbart er anvendelige i det økologiske system. De metoder, der prioriteres i projektet, er bl.a. udnyttelse af sorterens resistensegenskaber samt udvikling af områder, hvor der allerede er tilgængelig teknik, der kan optimeres, som f.eks. frørensning og varmebehandling.

FØJO-projekt VI.1 Sund udsæd til økologisk produktion af korn og bælgssæd

Projektleder

Bent J. Nielsen, seniorforsker
Danmarks JordbrugsForskning
Afd. for Plantebeskyttelse
Forskningscenter Flakkebjerg, 4200 Slagelse
Tlf.: 58 11 34 54, Fax: 58 11 33 01
E-mail: bent.nielsen@agrsci.dk

Projektdeltagere

Annemarie Fejer Justesen, Lars Bødker, Erik Fløjgaard Kristensen, DJF
Christiane Schel, Henrik Jørskov Hansen, Plantedirektoratet
Ghita Cordsen Nielsen, Landbrugets Rådgivningstjeneste
Anders Borgen, Scanagri A/S

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO) koordinerer den økologiske jordbrugsforskning i Danmark med henblik på at sikre optimal udbytte af de ressourcer, som afsættes til forskning.

FØJO er et såkaldt forskningscenter uden mure, hvor den forskningsfaglige kompetence udgøres af de forskere og institutioner, der deltager i centrets forskningsprogrammer. En samlet oversigt over forskningen kan findes på www.foejo.dk eller fås ved henvendelse til:

Forskningscenter for
Økologisk Jordbrug (FØJO)
Forskningscenter Foulum
Postboks 50
8830 Tjele

Tlf. 89 99 16 75 • Fax 89 99 16 73
E-mail: foejo@agrsci.dk